

ՆՈՐ-ԴԱՐ

№ 50 ՏԱՄՆԵՒԻՆՆԵՐՈՐԻ ՏԱՐԻ 20րէքշաբթի, 20 Մարտի

1902

20րէքշաբթի, 20 Մարտի ՏԱՄՆԵՒԻՆՆԵՐՈՐԻ ՏԱՐԻ № 50

Տարեկան 1 ր. վնջ մի քան 6 րուբլի, երեք ամիսը՝ 3 ր. 50 կ.,
ամիսը՝ 1 ր., համար 6 կ.:
Բաժանորդ են գրուում Թիֆլիսում միմիայն խմբագրատանը:

Խմբագրութեան հասցեն՝ Тифлисть, Редакция „Норъ-Даръ“
կամ Tiflis, Rédaction „Nor-Dar“

Խմբագրութիւնը բաց է ամեն օր (բացի առաջ օրերէն) ժամը 9-ից
մինչև 2-ը: Ցայտարարութիւններն ընդունուած են ամեն լեզուներով:
Ցայտարարութիւնները թուին 2 կ., ընկալմանը համար կը կատարուին:

—1 ր.

—50 կ.
նիստանի,

—4 կ.
նիստանի,

2ր. 75 կ.

գրական
թէ միայն

дуюшны,
—1

—1902
ըր, որի
կարծիք
ըրաւու
են ու
ւասուո.

—3

—7

—4 կ.

—4 կ.

—11 50 1/2

будет
дорого

дуюшны
журнал

—11 50 1/2

инцевъ
дакцій
рыска
зданіи.
Азія

—387

ԲՈՂԱՆԴԱՊՈՒԹԻՒՆ

Առաջնորդող. — Նպատակա-
յարմար դիտողութիւններ:
Քրոնիկոն. — Լուրեր:
Մեղ գրում են. — Երևանից: Մարգար-
կից: Օլիւնց:
Գ. Պոլսի հայ թերթերից:
Ս. Էջմիածնում և շուրջը:
Թղթակցութիւններ. — Նա-
մակ Բուլղարիայից, Վառնայ: Նամակ
Պարսկաստանից, Մարագա:
Քաղաքական. — Թիւրքիա, Հա-
րաւային Աֆրիկա: Միացեալ-Նահանգներ,
Հեռագրական լուրեր:
Քաղաքական. — Մակար 20րդ-
րա:

Յայտարարութիւններ:

Թիֆլիս, 19 մարտի 1902 թ.

ՆԳԱՏԱԿԱՅՈՒՄԱՐ

ԴԻՏՈՂՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Ոմանք մեր լրագրի ընթերցող-
ները գանգատուում են, որ «Նոր-
Դար»-ը հայոց լրագրութեան մէջ
ծագած վէճերն չի միջամտում,
իւր դիրքը չի բռնում, իւր կար-
ծիքը չի յայտնում, վիճողներին
իրենց տեղը չի տալիս:

Ոմանք մեր ընթերցողները
տրտնւում են, մինչև անգամ նե-
ղանում են մեղաւոր, որ «Նոր-
Դար»-ի դէմ յարձակուում են, վա-
տարանում են թերթը, այնուա-
մենայնիւ մենք լուրջ չենք
պահանջում:

Կան այնպիսի ընթերցողներ էլ,
որ, միամտաբար, գալիս են այն

եղրակալութեան, թէ մենք ա-
սելու բան չունինք՝ դրա համար
է, որ լուր մենք, յաղթուած
ենք՝ դրա համար է, որ ձայն
չենք հանում... որ լուր մենք,
նշանակում է վախճում ենք.

այդպէս մտածողներ էլ կան:
Բայց այդպէս մտածողներն
ամենին չեն ուզում ի նկատի
առնել այն հանգամանքը, որ ոչ
մի կարևոր խնդիր չէ հրապարակ
հանուել, որտեղ «Նոր-Դար»-ը իւր
հաստատու և վճարական դիրքը
բռնած չլինի և աշխատած իւր
ձայնի զօրութեամբ և համոզ-
մունքի ոյժով խնդրի ցանկալի
լուծման համար:

Հրապարակի վրայ դրուած կա-
րգի, ազգի համար կարգինալ
խնդիրներում «Նոր-Դար»-ը ոչ
զօրութիւն է խնայել, ոչ ժողո-
վրդականութեան զօրն սկզբուն-
քը, ազգի շահերը, ոչ էլ անձ-
նական կողմերով առաջնոր-
դուել. տասնեակ տարիների ան-
ցալը մեր ասածին թող ապա-
ցոյց լինի:

Իսկ եթէ լրագրական վէճերի
մէջ չենք մտել, մեր շուրջը և հե-
ռու տեղեր հրատարակուող հա-
յոց հրատարակութիւնները կուի-
նորին չենք միջամտել և «Նոր-
Դար»-ի դէմ ազատ կրեւակաւ և
կրեւակաւ-ազատ հրատարակու-
թիւններ, հանդէսներ մեղ դէմ
ուղղած յարձակումներն մեծ

մասամբ չենք պատասխանել և
համարեա թէ միշտ լուրջ չենք
պահանջներ, — դրա պատճառն այն
է, որ «Նոր-Դար»-ը իւր գոյութեան
առաջին օրից հայոյանքն ու
կիսաօտարան յարձակումները պո-
լեմիկա չի համարել, հետեւաբար
և ինքն իրեն յարգող մամուլի
համար վիճելու անվայել գէնք:

Տասնեակ տարիներ առաջ ա-
սել ենք, այժմ էլ կը կրկնենք.
կարօտ մնացել մարդավարի վի-
ճարանութեան վայելուչ պոլեմի-
կայի:

«Նոր-Դար»-ի հակառակ մա-
մուլը երբէք քաջութիւն չունե-
ցաւ մեզ հետ կանոնաւոր վէճի
բռնուելու մի որ և է խնդրի վե-
րաբերմամբ:

Հակառակ մամուլի գէնքը՝ հայ-
ոյանք, կուպիտ անձնական յար-
ձակումներ էին, որոնք նպատակ
ունէին լրագրական հակառակ
կողմի տկարութիւնն ըստ ամե-
նայնի:

Բայց արի տես, որ հայոյան-
քը, սանձարձակ յարձակումները
կողմնակիցներ դառն ոչ միայն
տղեկ ամբողջի մէջ, այլ և պաշտ-
պաններ և հետևողներ ուսանող-
ներ, ինտելիգենտներ մէջ, և
վառաբանուցեալ այդ մամուլը
Թիֆլիսից սկսած մինչև Պետեր-
բուրգ, Պարիզ, Լոնդոն և Թիւր-
քան, որտեղ որ բնակուում են
հայեր:

Այս ցաւալի դրութեան ակա-
նատես լինելով, մենք մեր ուղ-
ղութիւնից չեղուցեալք և սպա-
սեցելք ու սպասում ենք հայոց
ինտելիգենցիայի մտքի առողջա-
նալու:

Դոհութեամբ այժմ նկատուում
ենք, որ կամաց-կամաց ասպա-
րէզ են դալիս երիտասարդ ին-
տելիգենտներ, որոնք բողոքում են
մեր մամուլի սանձարձակութեան
դէմ, որոնք լրագրութեան մէջ
մտքեր, կարծիքներ, համոզ-
մունքներ ու փաստեր են որոնում
և անձնական հայոյանքներ, մտքի
ճնշման ու զբաղան շառա-
տանութեան դէմ տրտունջ են
յայտնում և բողոքում են:

Այս ուրախալի երևոյթ է. Բայց
այդ երևոյթով չխաբուենք և
չկարծենք, թէ դրութիւնը փո-
խուց և մտքի ազատութեան ու
առողջութեան պրոցեսն արդէն
կատարուած իրողութիւն է:

Որ մասնաւոր երևոյթները
չալէտք է խաբուենք, դրա ապա-
ցոյցն այն է, որ մեր ինտե-
լիգենտ երիտասարդները հրապա-
րակի վրայ արդէն յայտնի ցա-
ւոտ դրութեան դէմ բողոքում են
միայն այն ժամանակ, երբ իրենց
նստի մի որ և է անախորժու-
թիւն է հանդիպել. երբ իրենց
նստի կպան, այն ժամանակ
միայն դրանք նկատուում են հա-
սարակութեան կազմն աւերող

վէճը, իսկ մինչ այդ նրանք
այդ ոչ թէ չեն նկատում, այլ,
զուցէ անգիտակցաբար, այդ
վէճը առաջ բերող և սնուցանող
հաստատութիւնը, եթէ կամենում
էք, մամուլը փառաբանում էին:

Մեր մամուլի մէջ յայտնուող
պակասութիւնը և առհասարակ
ամեն մի հասարակական թերու-
թիւն այն ժամանակ միայն կը
յաջողուի վերացնել, այն ժամանակ
միայն կարելի կը լինի առնել
թէ մտքի առողջութեան պրո-
պեստ կատարուում է, — երբ մեր
ինտելիգենտ և գործող երիտա-
սարդներն իրենց նստի դուրս
կարողանան նկատել հասարակա-
կան ցաւը և դրա առաջն առնե-
լու մասին մտածել:

ՔՐՈՆԻԿՈՆ

Կրեւակ, մարտի 17-ին, կայացաւ
Թիֆլիսի առաջին և երկրորդ կարգի
վաճառականների տարեկան ընդհանուր
ժողովը: Գաղափարած տեղեկագրից
երևաց, որ առ 1 յունուարի 1901 թուի
մուտք եղել է նախորդ տարուայ մնա-
ցորդների հետ միասին 189,689 ռուբլի,
իսկ ծախսը — 167,027 ռ., առ 1 յունուա-
րի 1902 թ. մնում էր 22 662 ռ., որից
3,426 ռ. պատկանում է առևտրական
զարգացման: Այնուհետև կարգաւորուեց առև-
տրական զարգացի 1901 թուի ձեռագիր
տեղեկագիրը: Ժողովը որոշեց այդ տե-
ղեկագիրը տպագրելուց առաջ ներկա-
յացնել ֆինանսական միջոցաւորութեան
ուսումնական բաժնին: Ժողովին հաղոր-

դէր: Իսկ մենք պառակտ ակամջ ենք
դնում ու միտք անում — ինչ անենք: Եւ
գիտենք էլ, որ եթէ երկու քար իւրա-
դէմ գոյրուելիս լինին, մէջ տեղը կանգ-
նիլ չի լինիլ, կը տրտնեն: Բանն այսպէս
էլ գնում էր:

Մէկ անգամ ժողովուած մեր գործե-
րի վրայ էինք խորում: Սկսանք ձան-
ձրանալ: Դանիէլը վեր կացաւ ու Լոյ-
կոն խնդրեց. «Մի երգ ասա, Ջորաբ,
մի քիչ սիրտուրբ բաց արա»: Նա աչքը
ձգեց Ռադայի, որ մի քիչ հեռուն
մէջի վրայ պառկած երկնք էր նա-
յում, ու լարերին խփեց: Եւ ճշմարիտ,
ջուլթալը որ ձայն չհանեց, հէնց իմա-
նաս կայր սիրտն էր այդ խօսում: Եւ
Լոյկոն երգեց:

Հէյ-հոյ: Դե իմ հէյ-հոյ, ջան ընկեր,
ճամբայ կտրենք, ըշտապի:
Չանգը պատկ է դաշտերին,
Ուրախութիւն է մեր առաջին:
Հէյ-հոյ: Վազենք լուսայ ընդառաջ:
Բոլոր, ցատկեր, բարձրացի:
Բայց բաշխել մաղբիւր, տես,
Դու լուսնակին չդիպչես:

«Երգեց, բայց ինչպէս երգեց: Այժմ»
էլ ոչ որ այնպէս չի երգում: Իսկ Ռադ-
դան ասաց ու կարծես ջուր մաղցեց գլու-
խներին,
— «Էա կը լինէր այդքան բարձր

ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ

ՄԱԿԱՐ ԶԱԽԻՐԱՆՆԵՐ
(Մակար Զախիրաններ)

«Հա. մի դիւրեւ նստած էինք, որ լսե-
ցինք — տափառանում մի երգ են անում,
որ սահում գալիս էր դէպի մեզ. Ինչ
եղանակ էր, ինչ ածաւած. մարդուս ա-
րիւնք եւ էր բերում և հրաբուրում մի ինչ
որ տեղում: Ամենքս էլ, մենք այդ գլուխ էինք,
այդ երգը լսելիս մի այնպիսի բան էինք
փափագում, որից յետոյ էլ ապրելն ա-
նելոք էր, կամ, որ ապրէինք, պէտք
էր մէկ մէկ լրագրութեան գրական
վրայ — ահա ինչպիսի երգ էր, բազմ:
«Եւ երգը քանի գնում մօտենում էր,
Ահա միտք միջից երևաց ձիւն պատկե-
րը. մի մարդ վրան նստած ածում է ու
մեղ մօտենում: Խարոյկի մօտ կանգ ա-
ռաւ, դադարեց ածելուց և ժպտալով
մեզ է նայում:

— «Էհ, Զորաբ, դու ես, — ուրախա-
ցած կանչեց Դանիէլը: Լոյկո Զորաբն էր:
«Բերեմք երկու ուսին խառնուել էք
սև սաթի նման մաղբիւր հետ, աչքերը,
դիրք պարզ ասողներ, վառում էին, իսկ
ժպիտը հօ արեգակ էր — Ստուտած վկայ:
Հէնց պահեստս պայտառնէր նրան ու
ձին մի կտոր երկաթից լինէին կաւած:
Խարոյկի լոյսը վրան ընկած, կարծես
արեան մէջ լինէր կտրուած, ու ծիծա-

ղելիս սպիտակ առամներն էր փայլեցը-
նում: Անիծած լինիմ, թէ որ նա գեռ
ինձ մի խօսք չասած, կամ թէ չէ դեռ
ես ուղղակի ինձ չնկատած, որ ես էլ
աշխարհիս երեսին գոյութիւն ունիմ,
արդէն նրան սիրած չլինէի:

«Ահա ինչպիսի մարդիկ են լինում
աշխարհիս վրայ, բազմ: Հեռք է որ մէկ
աչքիդ նայեց, էլ պրծաւ, հողիդ իրեն
գերի կըղաքէնէ, և դրանից սկի չես էլ
ստաւում, հապա մինչև անգամ հպա-
տութիւն ես զգում: Այդպիսի մարդկանց
հետ ինքդ էլ ես մի անգամից աղնուանում:
Բարեկամ, այդպիսի մարդիկ ընչ կան
աշխարհիս երեսին: Էհ, լաւ էլ հէնց
այն է, որ այդպիսի մարդիկ ընչ կան:
Որ լաւը շատ լինէր, լաւ էլ չէին հա-
մարում: Հապա: Դու վերջը լսիր:

«Ռադդան ասաց. — Ինչ լաւ ես ածում,
Լոյկո: Ո՞վ է քեզ համար այդպիսի ա-
նուշ ձայնով ու դիւրագգաց ջուլթալ չի-
նել: Իսկ Լոյկոն ծիծաղում է, — Ես ինքս
եմ չլինել: Եւ փայտից հօ չեմ չլինել,
հապա դեռահաս կոյսի կրծքից, որին
սաստիկ սիրել եմ: Իսկ լարերը նրա
սրտի թելերից եմ քաշել: Զուլթալս դու
մի քիչ սխալ ձայն է հանում, բայց ես
դիտեմ կնակնտող ձեռքս կարգին բռն-
նել: Տեսնում ես:

«Էհ հարկէ, տղամարդ ասածդ աշխա-
տում է, որ մի անգամից չաղուին աղ-
ջկայ աչքերը, որպէս զի շայնքն իւր
սիրտը, հապա իրենք քեզ համար անձ-
կութիւն դաւն. Լոյկոն էլ այդպէս: Բայց
խփը քաշին էր առնել. Ռադդան երեսը
մի կողմ շուտ տուաւ ու յօրանջնում ա-

սաց — Դեռ ասում էին, թէ Լոյկոն լսե-
լոր է ու ճարպիկ — ինչ խոշոր սուտ, —
և հեռացաւ գնաց:

— «Էհ, սիրուն աղջիկ, ինչ սուտ ա-
տամներ ես ունեցել, — ասաց Լոյկոն աչ-
քերը փայլեցնելով, ու ձիւնց ցած իջաւ:
— Բարեւ ձեզ հղալարներ: Զեղ զոնաղ եմ
եկել:

— «Բարով եկար, անձիւ, — պատաս-
խանեց նրան Դանիէլը: Համբուրուցեալք,
պրից արինք ու պողպէցիքը ընելու...
Խոր քուն մտած: Իսկ առաւօտեան,
տեսները, Զորաբի գլուխը շորով կա-
պած, Այդ լինէ է Գիշերս ձին էր քնած
տեղը քացի տուել:

«Է-է-է: Դիւր ընկանք, թէ ինչ ձի
էր այդ, ու քնեցին տակ ժպտալիքը.
Դանիէլն էլ ժպտաց: Ինչ է, միթէ Լոյ-
կոն Ռադդային չարժէր: Հո, չէ: Աղ-
ջիկ ասածդ ինչքան էլ լաւ լինի, էլի
նրա հոգին նեղ է լինում, մանր, կուգես
դու նրա վրից մի պուրդ ոսկի կախիլ,
մէկ բան է, դրանով նա եղածից լաւ
չի դառնալ: Դէ լաւ:

«Մենք երկար մնացինք միևնոյն տե-
ղը այդ ժամանակ մեք գործերը լաւ
էին գնում: Զորաբն էլ մեղ հետ էր: Եւ
Լինչ ընկեր, Երեմի նման իմաստուն, և
ամեն բան հակացող. գիր գիտէր համ
ոսերէն, համ ունգարներէն: Որ սկսէր
խօսել — ոչ ուտես, ոչ խմես, միայն նրան
ականջ դնես հապա որ ածէր — մեռնեմ,
թէ որ Զորաբի նման մէկ ուրիշն էլ լի-
նէր աշխարհիս երեսին: Մէկ որ կընտ-
կնտող ջուլթալի լարերին չէր բռնում —
սիրտը կը սկսէր թրպրտալ, իսկ երկ-

դուրս, որ թիֆլիսում ստորին կարգի առևտրական ուսումնարան բանալու համար վաճառական հասարակությունը յանդիմանալով 6000 ռուբլուց սեպտեմբերին հարկ կը լինի ծախսելու 2,500 ռ. և վերջը ժողովը զբաղուց ընտրութիւններով. վերջնական վաճառականները նախկին առաջ Ե. Դ. Դաւիթով նոյն պաշտօնի համար. նրան օգնականները ընտրուեցին Ի. Ա. Զաքարյով և Գ. Մ. Յակոբյան. վերապահող յանձնաժողովի անդամները ընտրուեցին Ա. Ն. Հախապետյան, Ա. Ն. Միլեան և Տէր-Յովսէփ-եան:

— Մարտի 16-ին կայացաւ Գովկասի բժշկական ընկերութեան անդամների ժողովը: Ժողովին ղեկուցուեց, ի միջի այլոց, կովկասեան բժիշկների առաջնակայ 3-րդ համաժողովի դրամական առարկաների ծրագիրը, որը մշակել է այդ բանի համար կազմուած մի առանձին յանձնաժողովը: Մտադրութիւն կայ համաժողովը գումարելու 1905 թ. ապրիլին: Համաժողովը կը տևի 8 օր և բաղկացած կը լինի 8 մասից: Ժողովը հաստատեց այս ծրագիրը և որոշեց հարկաւոր թոյլտուութիւնը խնդրել համաժողովը գումարելու համար:

— Իսպառուած է, որ օտարադասանները հասարակական և պետական, ինչպէս և զօրքերի մէջ ծառայութիւն մը տանելու պարտաւոր են երդում տալ ռուսերէն լեզուով:

— Մոսկուայի աւագ-ոստիկանապետի հրամանի մէջ տպագրուած են այն անձերի ազգանունները, որոնք ձերբակալուած են մարտի 13-ին կարգը խանդաբելու համար: Այդ անձերի մէջ մէկը վրացի է—Ջախարիձէ Ս. Դ., Մոսկուայի համալսարանի 5-րդ կուրսի ուսանող, և մէկը հայ—Խալաթեան Ս. Դ., նոյն համալսարանի առաջին կուրսի ուսանող-բնակաւոր: Առաջինը ենթարկուած է բերքազգութեան 2, երկրորդը 1 ամիս ժամանակով:

— «Вѣд. Спб. Град.»-ի մէջ տպագրուած է Գետերբուրգի քաղաքապետի հետեւեալ հրամանը. «Մարտի 3-ին Ն. Ա. Կրասնովսկու, փողոցային անկարգութիւնները յարուցանելու փորձ եղած ժամանակ, Գետերբուրգի համալսարանի ուսանող է Կլիշնիկով, որը զիմադրութիւն ցոյց տուեց բռնութեամբ հանդերձ, հարուած ստացաւ ծոծրակի ոսկորի աջ կողմը, որտեղից մի քիչ արեւն հոսեց:

Հիշեցէք, Լոյկօ, մի գուցէ փխ տափին գաս, ցեղին ընկնես ու քիթդ աղտոտես: Դադանի նման նայեց Լոյկօն, բայց բան չասաց—խեղճը համբերեց ու շարունակեց:

Հէյ-հոյ: 2 լիւր օրը վրայ հասնի Ու մեզ քընծա նո տեսնի: Էյ-հէյ: Տես ամօթի կը կողով մնաք 2 ալրուրիք ու չվաւրիք:

— «Այ երգ»,—ասաց Դանիէլը.—կեանքումս այսպիսի երգ չէի լսած. թող սա տանան ինձ իրեն չըբուր գարձանի, թէ առտ եմ ասում:—Ծերունի նուրը բնական էր շարժում, և ուսերը վեր գըցում. որ ասես ամենքին էլ սրտովն էր Զորաբի կարծի եղբւր: Միայն Թադեան չհասանք:

— «Մի անգամ ուղիդ այգիդ մոծակը տղիւմ էր՝ օրպէս թէ արծուի ձայնին նմանեցնելով,—ասաց նա ու կարծես սառը ջուր անց վրանները:

— «2 լիւր, Թադեան, սիրող մորակ է ուղում,—ասաց Դանիէլը դէպի նրան զնալով, իսկ Զորաբը զլիարկը գետին լսեց ու, հողի նման սեպացած, ասաց:

— «Սպասիր, Դանիէլ, կրակոտ ձին պիտի սանձ կուզի: Արի աղջիկդ ինձ տուր:

— «Այ հաւանեցի,—ժպտաց Դանիէլը,—վեր առ թէ կարող ես, ու կուզես:

— «Հատ լաւ,—ասաց Լոյկօն ու դարձաւ Թադեային:

— «Հապա, աղջիկ, մի քիչ ինձ ականջ դիր ու քիթդ շատ վեր մի պահի: Ես շատ աղջիկ եմ տեսել, էհէ, խիտ շատ:

Ստացած խեղճան պատճառով Կլիշնիկովը, որն ուշաթափ էր եղել, սկզբում տարուց մօտակալ դեղատունը և այնտեղից, բժշկական օգնութիւն ցոյց տրուելուց յետոյ, օղորակուեց կլիշնիկական հիւանդանոցը բժշկուելու համար: Մարտի 9-ին Կլիշնիկովը, որի առողջութիւնը բժշկաները կատարելապէս գոհացուցել էին ճանաչել, դուրս եկաւ հիւանդանոցից: Առանող Կլիշնիկովին յանցաւոր ճանաչելով պարտադրեալ որոշումները խախտելու վերաբերմամբ, քաղաքապետը ենթարկում է նրան բերդարկութեան 3 ամիս ժամանակով:

ՄԵԶ ԳՐՈՒՄ ԵՆ

ԵՐԵՎԱՆԻՑ.—Մարտի 14-ին, երեկոյան ժամը 5-ին, նորին Ս. Օսովին Վեհափառ Հայրապետը բարեհաճեց այստեղ ժամանել, իսկ հետեւեալ օրը ժամը 4-ին մեկնեց ս. Էջմիածին: Կարծուած էր, թէ Վեհր երկար կը մնայ այստեղ և անձամբ կը պարզէ դպրանոցի հոգաբարձական ընտրութեան առթիւ ծագած գործերի խառնակ գրութիւնը և վերջերս նոյն գործերի պատճառով թեմիս սրբազան փոխանորդի ու ժողովրդի միջև առաջացած վիճակը: Ամսիս 10-ին սեր դպրանոցի համար հոգաբարձական ընտրութիւն կատարուեց. ժողովը շատ յուզումով անցաւ, և այդ բանի պատճառ ապօրինի ընթացքն էր մի խումբ անդամներ, որոնք անկեղծ միջոցներով ցանկանում էին մտնել պատգամաւորների շարքը: Ցաւալի է ասել, որ այդ անձերն իրենց համարում են կրթուած և ժողովրդի շահերին պաշտպան: Բայց հէց իրենց այդպէս համարողները և ընտրողական սկզբունքից ճանողները հոգաբարձական սոյն վերջին ընտրութեան ժամանակ ցոյց տուին, թէ որ աստիճան ընդունակ են «ընտրողական սկզբունքին» և «ժողովրդական իրաւունքն» ըմբռնելու: Մօտ 60 հոգեք բաղկացած պատգամաւորների թիւում մասնակցի վրայ կարելի էր հաշուել նրանց, որոնք արժանի են ինտելիգենտ կոչուելու և դիրք ունեն քաղաքումս:

ՄՈՋԻՆԳԻՑ.—Ս. Վարդանանց զօրաւորաց տօն անցեալ տարի անցաւ շատ չընդ, բայց այս տարի շունչունած կերպով անշուք կատարուեց ի տրամաւորին ժողովուրդի: Բաղաբեր եկեղեցիներից մէկում ս. պատարագ շնորհակցուեց,

Բայց նրանցից ոչ մէկը սիրտս չի գրաւել ինչպէս դու: Ինչ արած: Ինչ օր լինելու է թող լինի և... էհ. այնպիսի ձի չկայ, որ մարդս վրան նստի ու ինքն իրենից փախչի... Բիդ կին եմ վերցնում: Աստուծո՛ւ առաջ, իմ պատուիս առաջ, հորդ և այս ամենիդ առաջ: Բայց ետես, ինձ չհակառակիս—ես դարձեալ աղատ մարդ եմ և պիտի ապրեմ այնպէս, ինչպէս սիրտս կուզէ,—և նա աստիճանը հեւ պտուտ, բոցավառ աչքերով մօտեցաւ նրան,—ըհ, մտածում եմ, վայրի ձիւն բերանը սանձ գցեց: Մէկ էլ տես, նենք Լոյկօյի ձեռները շարժուեցան, Օրի մէջ և մէջքի վրայ գետին փռուեց:

«Այս ինչ հրաշք էր: Հէց գիտեսաս գիւլաւ էր դիպել տղի կրծքին: Այդ Թադեան էր փակ մտախօյ լսեց Լոյկօյի ձեռներին ու դէպի իրեն քաշել—ասաց ինչիցն էր Լոյկօն գետին ընկել:

«Ու դարձեալ Թադեան անշարժ պտուտ էր ու լուռ ծիծաղում: Մտիկ ենք անում, թէ ինչ է լինելու: Լոյկօն գետնին նստած հուպ է առել գլուխը. կարծես վախեցած է, թէ մի գուցէ վտիւր տարաբան, Յետոյ կամուս վեր կացաւ ու, առանց մէկին նայելու, հեռացաւ գնաց տափաստան: Նուրն ականջին շնչացաւ.—գնա հետևիր նրան: Ու ես էլ գիշերուայ մթնում սկսեցի տափաստանում սողալ նրա ետևից: Հապան, բաղէ:

(Վերջը միւս անգամ)

Ուսումնիկ

Իսկ միւսում առաւտեան ժամերգութեան հետ կից եղաւ ժողովուրդը ժամը 10-ին գալիս է եկեղեցի, կարծելով պատարագ կայ, բայց ժամկոչից տեղեկանում է, որ պատարագը և հոգեհանգիստը վաղուց վերջացած է: Ժողովուրդը, վերադարձելով ս. Վարդանանց յիշատակը չպատուող բանաւայի վարժունքից, խօսք կապած բարոյապէս պատուած է նրան. բայց քանի կուզէին նշանակութիւն ունի բարոյական պատիժը հացի համար միայն նեղ պաշտօն վարող մարդկանց առաջ:

ՕԼԹՈՒՑ (Կարսի վիճակ).—Մարտի 9-ին թատերասէրներից կազմուած մի խումբ հայերէն և ռուսերէն լեզուով ներկայացում տուեց տեղիս տարրական դպրոցի դահլիճում յօգուտ Զատիկու երկշաւաժից վիստաւաների: Ներկայացրին ռուսերէն «Простышка и воспоминания» և «Докторъ на почтѣ» պիւեսները. մասնակցում էին պ. պ. Մայստրախ, Կառնաչին, բժ. Զօրին, Վագուշին, Զարեկին, Սիմեոնով և օր. օր. Բանաֆիտին քոյրերը, Սոլովա, տ. Լուցենկո: Հայերէն ներկայացրին «Վարդան» և «Միկիկ» պիւեսները. մասնակցում էին պ. պ. Ն. Եղոնան, Ա. Սլաճաճեան, Վազարէնկո, տ. Ա. Մուրադեան և օր. օր. Զ. և Զ. Միսանեան քոյրերը: Մեզ անում այս առաջին անգամն էր, որ հայ կիներն օրիորդը բեմ էին դուրս գալիս: Մտաւորականներին նուազում էր տեղիս հեծելազորի նուազախումբը: Ներկայացումից դուրս արդիւնք մնաց 180 ռ.: Դահլիճը լիքն էր հանդիսականներով, որոնց շարքում երևում էին պաշտօնական անձինք: Այժմ թատերասէրների նոյն խումբը նոր օրերի մասնակցութեամբ պատրաստում է դատական տօների առթիւ ներկայացումներ տալ: Չատ ուրախալի և բերդի է մեզանում թատերի գոյութիւնը, որովհետև այդպիսով թէ մեր հասարակութիւնը պիտի կրթութի բարոյապէս և հագեցաւ թէ օգուտը պիտի յատկացուի հասարակական օրէնք բարեկամական գործի:

Կ. ՊՈԼՍԻ ՀԱՅ ԹԵՐԹԵՐԻՑ

Սանատրեան վարժարանի Կարինէն Խաբերդի փոխարդութեան խնդիրը բաւական կարևորութեամբ յառաջ կը տարուի: Այս տեղափոխութեան իրազեկութեամբ ժամանակը թիքին ասելի ուղի գար, ինչէր Կարինէ երկշաւաժի չհօտադրէր Սանատրեան վարժարանի արդի չէնքն ազգին ձգելու, և վարժարանը փոխադրելու հոն, որ հաստատուելու օտարանում ու արտօնուած էր արդէն: Գործին օրինաւորութիւնն ալ այսպէս կը պահանջէ արդէն, որովհետև քանի որ կաշխատուի դպրոցին նիւթական արտադրութիւնը կալուած գնել, հարկ էր, որ դպրոցն իր ուրոյն շէնքին մէջ հաստատուէր վերջնականապէս: Սանատրեանց վարժարանի Պոլսոյ խնամակալութիւնն անձանց կերպով կը կարգադրէ ամեն բան և մէկ երկու շաբաթէն կամ առաւելուն Զատիկէն վերջը ճամբայ պիտի հանէ Երմաշի նորոշմանը հիմամբ Գրեթերի վ. Պալաքեանը և ճարտարապետ Միկիտոսեան էֆէնդին, որպէս զի Պոլսոյ մէջ պատրաստուած յատակագիծին համեմատ չինութեան ձեռնարկին Խաբերդի մէջ: Յանձնաժողովին իր վերջին նիստերուն մէջ զբաղեցաւ վերջնական ձև մը տալու պատրաստուած յատակագիծին: Կրսուի թէ այս յատակագիծը, որ շատ խնամով պատրաստուած է, 4000 ոսկիով գլուխ հանել կարելի պիտի ըլլայ: Դպրոցը պիտի կառուցուի Խաբերդի Սուրբ Գրիգորի շէնքի շրջականները հարկէ գետին մը վրայ: Եթէ պատրաստուած յատակագիծին համեմատ որքանոց մը շինելու ուղեւոր Պոլսոյ մէջ, 5000 ոսկին ալ չպիտի բաւէ, որովհետև գործաւորի օգտակար գրեթէ կէս առ կէս ամսն է և ասկից դատ

ուրիշ դիրութիւններ ալ չեն պակսիր: Եթէ հարկ եղած մղումը տրուի գործին, կը յուսացուի, որ մինչև մէկ տարի չի նստի ինչն աւարտի և վարժարանը փոխարդութիւն իր նոր շէնքին մէջ: Պալաքեան վարդ. իբրև նախին սան Սանատրեանի և բաւական հասկացող գիտական և արհեստական գործէ պիտի կրնայ օգտակար ըլլալ այս գործին և ծախուց և այլ մանրամասնութեանց պիտի հսկէ, միևնոյն ատեն հարկաւ օգնելով նաև Խաբերդի փոխարդութեան իր հոգեւոր պաշտօնին մէջ: Այս կարգադրութեանց վերջնական գործադրութիւնը պիտի ազատէ Սանատրեան վարժարանն իր արդի անհաստատ կացութենէն և գործ պիտի թողու թէ ուսանողութիւնը և թէ մանաւանդ Պոլսոյ խնամակալութիւնը, իսկ թէ վարժարանին վարչները, որոնք Կարնոյ մէջ ուրիշ դիրութիւններ ալ գտած էին, նոյնքան գոհ պիտի մնան շինակը կը տարակուսէր: Կը լսենք նաև թէ այս տեղափոխութեան խնդիրն իր բոլոր պարագաներով գրեւծ է նաև Սանատրեանի կտակաւորապէս պ. Եղեանցի, որ այս ժամին ու է կարծիք չէ յայտնած տակաւին:

—Տնտեսական առաջի տօնին օրը Խապանտ. Մ. Սահակ եպիսկոպոս պատարագներ է երուսաղէմի ս. Յակոբայ աւագ սեղանը ու օրուան տօնին վրայ պատշաճ քաղաք մը խօսքն է: Մեզ կը կրնան, թէ հայ ու խաւորներն այս տարին հուրաւոր թիւով: 8—10 տարիներ առաջ 17—18000 հոգին կրնան իրենց ուխտաւորներու թիւը և անցեալ տարիներն այս ամսն 5—600 ուխտաւորներ կան եղեր, մինչդեռ հիմա հազիւ 300 հոգին կրնան իրենց: Տարիներ եղած են, որ ուխտաւորները վաճարէն մէջ չսովորով քաղաքացիներու տունները կը բաժնուին եղեր, մինչդեռ հիմա վաճարէն սեռակալներ շատ ընդարձակ կուգան: Միւս կողմէ ռուս ուխտաւորները անընդհատ կը լինեն Երուսաղէմ: Այս օրերս 4500 ռուս ուխտաւորներ կան եղեր: Սուրբ Պետրոսի մէջ, որոնք գործադրուեց կայացելն սրբավայրերը ու անկից Յոգեանան կուղարկեն, որ իրենց էն մեծ նուիրական ուխտավայրը կը սեպուի: Ասոնց թիւը 7000-ի պիտի հասնի մեծ պահոց մէջ:

—Կարնոյ երկշաւաժէն արկածաւորներն ի նպատակ Պոլսի վերջին (Մեքլիկ) մէջ ալ հանգանակութիւն կատարուած է նախաձեռնութեամբ Վեհրի վրէժի վ. իրեն առաջին արդիւնքը 1800 ֆրանք հաւաքուելով պատարագաբան զրգուրէ: Միևնոյն բարեկեցական 500 ֆրանք ալ հաւաքուելու յոյս կար:

—Իրմիւրի ազգային հիւանդանոցին հարկաւորայ յօրինանքն աւելի, որ անդի պիտի ունենայ մարտ 31-ին, և անկեղծ կը հասնին հետզհետէ: Մասնաւորութիւն մէջ եղած հանգանակութիւնն մինչև հիմա 100 անգլիական ոսկիի չափ գումար մը գոյացած է: Հանգանակութիւնը կը շարունակուի:

—Իրաւեցիքի առաջն. փոխարդի պաշտօն վարող առաջնեց քահանայ տեղափոխութեան վրէժի վրայ, յայտնեց, թէ Մակարայեցեաց վանքին հայոց սեպակական ըլլալն ապացուցուած է նաև նոյն վանքին վրայ գտնուած հարկաւորաւոր տարուան հոգեւոր արձանագրութեամբ, որ հայերէն է: Հալաւալ կողմէ աւագերէցի պատարագաւորներն է, թէ ասորիներն այն ասան հայերէն կը գործածէին: Բայց աւագերէցը, զորոյ հմտ. ըլլալով, միջոցեցեալ է, թէ ընդհանրապէս ասորիները հայոցմէ առաջ գիր և գրականութիւն ունեցած են, և ասորիներու ուրիշ մէջ մէկ վանական, եկեղեցական կամ կրթական հաստատութեան վրայ հայերէն արձանագրութիւն գտնուած չըլլալով, անկարելի է ընդունել, որ Մակարայեցեաց վանքին վրայ հայերէն գրողները ասորիներն եղած ըլլան: Այս մասին ազգային պատրիարքարանի կողմէ պետք եղած դիմումն եղած է պատկանեալ իշխանութեան ի պարտ ու պատշաճ տնօրէնութիւն: Արդէն տարակոյս չկայ, որ

թէ Մակարայեցեաց վանքին վրայ և թէ Երուսաղէմի Եփրեմ Խուրի վանքին վրայ ասորիներուն ձեռնագրութիւնն օրինական միջոցներով ստուգուած է և անընդհատ մերժելու հետեցեալ համար ազգ. պատրիարքարանին իր հոգեւոր անկախ պարտականութեան չի կրնար թրեանալ, և ուրիշ կերպ չէր կարող ընել, բայց եթէ պետք եղած դիմումն ընել առ որ ակն է ի պարտ ու պատշաճ տնօրէնութիւն:

Ս. ԷՋՄԻՍՏԱՆԻՍ ԵՒ ԶՈՐԻՔԸ

(Նամակներ ս. Էջմիածնից)

Հիւրը եկաւ, հիւրը գնաց, տեղը դատարկ չմնաց

Այս առաւոր շատ ազգ է գալիս մեր միաբանական նոր շէնքի բնակարանները մինին: Ճիշտ է, վաղըս ունեցել է միշտ կողմնակի ոչ միաբան բնակիչներ. Չաղաքապետը ասորին տասներկու ամիս լիքն է յայտնի և անյայտ ուխտաւորներ անուն կըող անձերով. խցերը պակաս լի չեն մշ միաբան արարածներով. մէկը եղբայրը կամ եղբայրները, միւսը ընկեր, երբօրեայ ծանօթը, նայ իսկ մօրը կամ հօրը անուն կըող կանայք, քեր, աղջիկ, Եստուած գիտէ էլ ուղեք, բոլորին էլ անսեղ ենք: Վաղըս հաստատ մնայ, դրանց կերակրելով, պահելով ոչ բանդուէլ է, ոչ էլ պիտի քանդուի: Բայց մը խօսքը խեղդից հեռացաւ:

Սասնիք կայ մի բնակարան—խոց, որ շինութեան օրից մինչև այսօր մի ան թէ սպիտակ ճակատազրոյ վարդապետ-բնակչի երես չի տեսել, Ասես նրա ճակատին դրել են. եղբւր պապաւորան մշ-միաբան աշխատակալին, Էստուսն սեռի խաբութեան:

Այսպէս այդ բնակարանում հիմք դրեւ նախ մի աշխարհական հանդերձ ընտանեօք, ապա մի ուրիշը նախ մենակ ապա իբրև ետես զի բարե է՝ բերեց քրոջը, դարձաւ իբրև ետես զի բարե է՝ Կարնոյ հօրը, կրկին իբրև ետես զի բարե է՝ կանայք միւս քրոջը: Բայ, իբրև ետես զի միաբաններին համար այսօրն էլ բարե չէ՝ հօրը մահանք տեղաւորեց, իսկ ինքը գիւղ վերափոխուեց: Նրանից յետոյ գիւղում ապրող մէկը իբրև ետես զի վերջին բնակիչը քեօմիշ եղաւ և բնակարանը դատարկուեցաւ, և իբրև ետես զի հնար կայ յիշեալ տեղն անգատարկ թողնել, բարի համարեց տեղափոխուել վաղը. այսպէս՝ բնակարանն էլ մնաց աշխարհական ձեռք, որ մինչև այդ րոպէն առանց դժուարութեան տարւերով գիւղումն էր ապրում:

Խոստովանեմ, որ այս բանի բնաբանը (առաւոր) ինձ տօնել էր Յովնանէ շայր-սօրը, առաջադրելով որ եթէ կարողանամ այդ երևոյթը բացատրել 5 դրուանքս սպիտակ, ձագի մեղր կը տայ: Նախ քան խեղդից հպատակ լինեմ ես դիմեցի միաբանութեան աւագ-եղբայրներին, նրանք միայն ուսերը վեր առնելով ու մօրուսները շարժեցին, մէկը իր յիշողութեան զգալականից մի համաման բան դուրս չբերեց, ի զուանցաւ և 5 դրուանքս քնցցր, արծաթաթաւ մեղրահացերի հրապոյրը, ու երբեք ինչ է, ինչ անեմ:

Այժմ աշխարհայեցի Յովնանէն հայր-սօրերի թոյլտուութեամբ գիւղում եմ ընկեցող հասարակութեան, առանց կրօնի խտրութեան (իբր մօղա չեմ շնորհալ, այլ համոզմունքով) ու էլ սեռի ջոկողութեան ու որ այս հարցը պարզի, լինի բնական, լինի բնազանգալան, լինի հմտական պատճառով, յիշեալ ատու, պիտի ազդու յոյս-մեղր 5 դրուանքս հիւս ծանր-ծանր վարձ կը տանայ: Վաղը լինի կը տանայ յիշեալ բնակարանում պարզութիւնը ու էլ լինի. կրկնում եմ հիմք դրուանքս սպիտակ, ձագի մեղր:

Ս. Գրեք տպագրութիւն

Տարիներ առաջ որոշուած էր ս. Գրեք տպագրել մեր ձեռագրատան ընտիր օրինակները մինի վրայ, բայց տարուած օրինակն այս օր Երևանում Մեզ համար ան

քանի վերադարձան: Բուրգարական մի ենթապայ սպանում է:

— Ազնեցիա Խաչիկանյան-ի արտակարգ հրատարակության մէջ հաղորդում է, որ գրաքննիչ Բիւրովի և Պրինստի տեսակցութիւնը քաղաքական մեծ նշանակութիւն ունի: Երկու պետական գործիչները սահմանել են հայեացքների համամասնութիւն և ոչ մի լուրջ դժուարութեան հանդիպելու երկու շունին առևտրական գաշնադիր կնքելու: Բացի սրանից, նրանք ամենակեղծօրէն ցանկանում են պահպանել նախկին արտաքին յարաբերութիւնները Դերմանիայի և Խաչիկանի միջև:

— Պարզից հետագրում են, որ պատգամաւորները ժողովի նախագահ Դեշա-նէլը մի ճառ արտասանեց փառաբանելով պարլամենտական ռեժիմը և իւր սէրը յայտնելով դէպի հայրենիք ու յիւրաքանչիւրի սկզբունքները: (Ազադակներ): — Պեղեցի հասարակագիտութիւնը: — Պարլամենտական ընտրութիւնները Փրանսիայում վերջնականապէս նշանակում են պարլի 14 ին:

— Պեղեցի հետագրում են, որ Պեղի-լի ամենահարաւային մասում անկարգութիւններ են տեղի ունեցել այն պատճառով, որ տեղական պաշտօնեաները ուզեցել են փող առնել ժողովրդից կաթնովի միսիւնարներին վարձատրելու համար: Ասում են, որ կան շատ սպանումներ:

Խմբագիր հրատարակիչ՝
ՍՊԱՆԻՐ ՍՊԱՆԻՐՈՒՄ

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

ԼՈՅՍ ՏԵՍԱՆ

և վաճառում են կեդրոնական գրավաճառանոցում և Լուրա աշխատանքողի մօտ

ԽԱՅՏԱՐՈՐ ԲԱՆՔ ՓԱՆԵԱՆՅԻ

Հետևեալ աշխատութիւնները.
«Բարեպաշտները» 10 Կ.
«Եւրոպայի վերջին գիշերը» Թարգ. . . 5 Կ.
«Փարիզում» Թարգ. 15 Կ.
«Մարդկային կեանքի վախճանա-
կան նպատակը» Թարգ. 15 Կ.
(0) 6-6

50-25

ԼՈՅՍ ՏԵՍԱՆ ՆՈՐ ԳԻՐԳ ՆՈՐ-ԴԱՐ ՍՊԱՆԻՐՈՒՄ ԵՂԱՐՆԻՆ

Վ Ի Պ Ա Վ

Դ ի ն ն է 30 Կ ո ղ է Կ

Դիմել՝ Բաքու, книжная торговля Буніатова, Կամ Тиф-
лиси, ред. „Нор-Дар“.

А Л Б О М Ь

! Въ пользу шемахинцев !

РЕДАКЦИОНАЛА

„КАВКАЗЪ И СРЕДНЯЯ АЗІЯ“

издаёт фототипный альбомъ снимковъ разрушенной 31-го января Шемахи съ подробнымъ описаніемъ землетрясенія и его послѣдствій.

Альбомъ выйдетъ въ свѣтъ въ концѣ іюня мѣсяца 1902 года и будетъ немедленно разосланъ исключительно подписчикамъ, такъ какъ это дорогое изданіе печатается только для подписавшихся.

50 фотографій сняты на другой день землетрясенія и въ слѣдующіе дни по 10-е февраля специально командированнымъ фотографомъ журнала „Кавказъ и Средняя Азія“.

Изданіе будетъ отпечатано на бristolскомъ картонѣ и заключено въ папку.

Цѣна альбома съ пересылкою 4-рубля,

изъ которыхъ 25% поступаютъ въ пользу обездоленныхъ шемахинцевъ.

Опредѣленная часть денегъ для шемахинцевъ, по полученіи редакціей подписной суммы, немедленно передается въ кассу Бакинскаго губернскаго комитета для отправки по назначенію, остальные расходуются на изданіе (Ф.) 2-2

Адресъ. Баку, контора журнала „Кавказъ и Средняя Азія“.

ՆԵՐԱՐԿՈՒՄՆ ՄԱՏԻԿՈՅԻ

(INJECTION AU MATICO)

Դրեմ և ընկ. գերագործների թոյլ է տրուած Թուրքիայում, Հնդկի մէջ շահագործում են պերուանական Մատի-կո բոյսի յատկութիւնները, մի բոյս, որ զարմանալի կերպով բժշկում է հոնորէից (սերմնաթափութիւն) և մի քանի տարուայ ընթացքում համաշխարհային հոշակ է ստացել: Գարձ ժամանակում բուժում է ամենազորեղ սերմնաթափութիւնները:

Պարիզ, 8 Rue Vivienne և գլխաւոր գերատնտեսում:

(M)200345

43-27

„ԹԱՏՐՈՆ“

ԳՐԱԿԱՆ ԵՒ ԹԱՏԵՐԱԿԱՆ ՀԱՆԴԵՍ

Լոյս տեսաւ 1901 թ. երկրորդ №-ը (գիրք 8-րդ)

Բացում է ներկայ 1902 թուականի թատերականացումները (գիրք 9-րդ և 10-րդ)

Բաժանորդագրին է 3 ր. տարաբաղադրանքների համար՝ 3 ր. 30 Կ., արտասահման 10 ֆրանկ

Բաժանորդագրութիւնն ընդունում է հրատարակչի մօտ (Բերու-տովսկայա փողոց, № 64) և «Կեդրոնական» ու «Դուռնակներ» գրավաճառանոցներում:

(Ф.) 3-3 Հրատարակիչ Աղէքսանդր Թաթևանեան

Թիֆլիսում Կեդրոնական գրավաճառանոցում վաճառում են

ԳՐԱԳԻՆ ԼԵՒՈՆԵԱՆԻ ԱՅԽԱՏՈՒԹԻՒՆՆԵՐԻՑ

«ՀԱՅ ԴԵՐՈՒՆԵՐ» (կենսագրութիւններ և երգեր) . — 30 Կ.

«ՀԱՅՏՈՑ ՊԵՐՏԵՐԵՐԿԱՆ ՄԱՏՈՒՐ» պատմակ. տնտե-
թիւն սղարչ միջև մար օրերը: Բժանացած է

Սահակ Մեսրոպեան մրցանակին (սակաւաթիւ). 3 ր. —

Դար-Դոս «Անի Երան» (սե արմանկա ցո) — 25 Կ.

(0) 5-5

ԲՐՈՒԿԵՐ ԵՒ ԸՆԿ.

առաջարկում է

„ՊԵՏՐՈՒ“

ՄԻՋՈՑ

մազերն ամրացնելու համար:

ՍԱՊՈՆ

„ՊԵՏՐՈՒ“

ՄԻՋՈՑ

մազերի թեփը ուղեւորներին համար:

(M.) № 95214

10-8

Въ прошломъ году минуло 10 лѣтъ со времени возникновенія изданія журнала

ВѢСТНИКЪ ВИНОДѢЛІЯ

Редакція, желая отмѣтить этотъ, сравнительно рѣдкій въ русскомъ журн-
ломъ дѣлѣ, праздникъ, выпустила декабрьскую книжку Вѣстника 1901 года на
сильно увеличенномъ объемѣ (18 печатныхъ листовъ вмѣсто обычныхъ 4, со мно-
жественно иллюстрацій (47), портретовъ (39), въ обложкѣ, исполненной краскамъ

Такъ какъ означенная книжка въ отдѣльную продажу не поступитъ
то контора редакціи, доводя объ этомъ до всеобщаго свѣдѣнія, считаетъ
долгомъ доложить, что она въ видахъ облегченія составленія полной кол-
лекціи «Вѣстника», рѣшила понизить цѣны за прошлые годы (1892—1895
гг. и 1897—1900 гг., 1896 годъ распроданъ) какъ для теперешнихъ под-
писчиковъ, такъ и для лицъ, которые подпишутся на жур. въ теченіе 1902г.

до 3 руб. за полные годовые экземпляры.

Цѣна эта назначена съ пересылкою или доставкою; безъ доставки — на 50
коп. дешевле, а за границу — на 1 рубль дороже.

Подписка на 1901 годъ продолжается

ПОДПИСКА НА 1902 ГОДЪ ОТКРЫТА.

Подписная цѣна на годъ съ пересылкой и доставкой 6 руб.

АДРЕСЪ конторы редакціи журнала «Вѣстникъ Винодѣлія»: Одесса, Кана-
тная улица, домъ №13.

(Ф.) 3-3

Редкторъ-издатель Василій Таировъ.

ОТКРЫТА ПОДПИСКА

НА

„С.-Петербургская Вѣдомости“

въ 1902 г.

ПОДПИСНАЯ ЦѢНА:

Безъ казенныхъ прибавленій
на годъ. 6 мѣс. 3 мѣс. 1 мѣс.
на годъ. 6 мѣс.
Съ доставкой по гор. и члѣ 16 р.—к. 9 р.—к. 4 р. 50 к. 1 р. 80 к. 18 р.—к. 10 р.—к.
Съ пересылкою иногороди. 17 р.—к. 10 р.—к. 5 р. 50 к. 2 р.—к. 19 р.—к. 11 р.—к.
За границу 26 р.—к. 14 р.—к. 8 р.—к. 3 р.—к. 28 р.—к. 16 р.—к.

Подписка на газету съ казенными прибавленіями принимается только
на годовой и полугодовой срокъ. Въ розничную продажу казенныя при-
бавленія не поступаютъ.

Допускается разсрочка платежа подписныхъ денегъ чрезъ гг. казна-
чеевъ (по особому съ ними соглашенію); для частныхъ же лицъ, обра-
щающихся прямо въ контору редакціи: 7 руб. при подпискѣ, 5 руб. въ концѣ
марта и 5 руб. 1 августа

Для духовныхъ лицъ, воспитанниковъ высшихъ учебныхъ заведеній
преподавателей народныхъ училищъ и всѣхъ среднихъ и высшихъ учебныхъ
заведеній, а равно для общественныхъ библиотекъ и читальниъ подпи-
ска: 12 руб. въ годъ или по 1 руб. въ мѣсяцъ (исключительно чрезъ
контору С.И.В. Вѣдомостей). Подписчикамъ, не внесшимъ въ срокъ по-
писныхъ денегъ, высылка газеты прекращается

Подписка, принимается: въ Петербургѣ, въ главной конторѣ „С.-Пе-
тербургскихъ вѣдомостей“, Шпильная, 26, и въ книжномъ магазинѣ Мель-
никова (Невскій пр. Вѣд. 20); въ Москвѣ, въ конторѣ Н. Печковской, Петровскій
линій № 61., №

Иного

родные адресуютъ: С.-Петербургъ, Невская, 20

(Ф.) 3-3

Редкторъ-издатель князь З. З. Ухтомскій

„ՀԱՄԱՆՆԱ“
կայ միմիայն
Ս. ՊԵՏԵՐԲՈՐԴԻ
А. КОЙЛЮ и К°
«Համաննա» բաժնակը, ինչպէս ամենքին էլ, ունի ծիւց
խափ դաւանութիւն և ծծում է նիւթներ (ծխախափ թոյր), որով և
անվան է դարձնում ծխելը:
Գանձաւաթիւ խաղախաճներ:
(M.) № 90586. 15-15

Лучшія аттестаціи отъ учебнаго начальства.

И. Я. БРОНЪ-ФОНЪ-БРЕННЕРЪ

преподаетъ

Полный курсъ БУХГАЛТЕРІИ

ПРЕДМЕТЫ ЗАНЯТІЙ:

1) Бухгалтерія (двойная итальянская), 2) Коммерческая арифметика,
Коммерческая экономія, 3) Арифметика на счетахъ, 4) Торговля и
вселенныя узаконенія и 5) Коммерческая корреспонденція.
Курсъ 3-хъ-мѣсячный. Занятія ежедневныя. Плата за курсъ 60 руб.
ручательство и гарантія за усилки. Больше 1000 окончившихъ курсъ.
Михайловская № 71.

Собственный методъ преподаванія по собственнымъ сочиненіямъ, про-
двинулся во всѣхъ книжныхъ магазинахъ.
Занятія съ 1-го числа

(580) Годъ занятій. одиннадцатый 100—99

ТРЕБУЙТЕ ВЕЗДѢ
ШОКОЛАДЪ
ФАБР. С. СІУ и К° МОСКВА.

(M.) 90634

52-52